

Wymagania przedmiotowe z języka polskiego dla technikum

Integralną częścią wymagań przedmiotowych z języka polskiego jest wypis tekstów kultury zawarty w podstawie programowej.

Uczeń powinien:

- 1) odbierać wypowiedzi i wykorzystywać zawarte w nich informacje na podstawie wiedzy zdobytej w toku kształcenia i samokształcenia, a zwłaszcza:

dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
<ul style="list-style-type: none"> • odróżniać tekst literatury pięknej od innych rodzajów piśmiennictwa • odróżniać komunikat mówiony od pisanego • rozróżniać werbalne i niewerbalne środki komunikowania się • rozróżnić teksty kultury niskiej i kultury wysokiej • rozpoznać wśród tekstów prasowych wiadomość i komentarz • znać pojęcie stylu i wymienić rodzaje stylów • wyodrębnić w tekście związki frazeologiczne • wartościować wypowiedzi językowe – odróżniać prawdę od fałszu 	<p><i>spełnia wymagania określone na ocenę dopuszczający, a ponadto:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznać typ nadawcy i adresata • odczytać zawarte w tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte • wskazać cechy języka poszczególnych społecznych środków przekazu • wymienić i opisać elementy modelu komunikacji językowej • dostrzegać etyczne aspekty komunikatu • dostrzegać perswazyjność wypowiedzi • rozpoznać wśród tekstów prasowych wiadomość i komentarz • odróżniać słownictwo 	<p><i>spełnia wymagania określone na ocenę dostateczny, a ponadto:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • odbierać dzieła kultury według metodologii wskazanej przez nauczyciela • podać przykłady różnych tekstów kultury niskiej i kultury wysokiej • samodzielnie wybierać do lektury teksty, stosując różne kryteria wyboru potrafiąc je uzasadnić • wskazać funkcje związków frazeologicznych • określić intencje nadawcy (ilokucją) • znać mechanizmy powstawania błędów w stosowaniu związków frazeologicznych • wskazać charakterystyczne cechy 	<p><i>spełnia wymagania określone na ocenę dobry, a ponadto:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • czytać utwory stanowiące konteksty dla tekstów kultury poznawanych w szkole • samodzielnie wybrać metodologię badania dzieła • analizować mechanizmy dwóch obiegów kultury • analizować językowy obraz świata w tekście literackim • porównywać różne formy przekazu utworu literackiego (np. analizować adaptację filmową) • rozróżniać i omawiać na wybranych przykładach funkcje języka – poznawczą (kategoryzowanie) 	<p><i>spełnia wymagania określone na ocenę bardzo dobry, a ponadto:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie wybierać do lektury teksty, stosując różne kryteria wyboru, potrafiąc je uzasadnić • analizować przekaz utworu literackiego, posługując się językiem swoistym dla danej formy (np. ikonicznym, akustycznym, filmowym, audiowizualnym) • dostrzegać w tekście performatywną funkcję wypowiedzi, znać rodzaje tekstów pełniących tę funkcję • wskazać powiązania intertekstualne w zakresie tekstów literackich poznanych w procesie

<ul style="list-style-type: none"> • dostrzegać elementy agresji językowej i wulgarność • odróżniać słownictwo oficjalne od swobodnego • czytać ze zrozumieniem teksty publicystyczne, artykuły popularnonaukowe i odpowiadać na pytania z nimi związane • korzystać ze słowników i leksykonów • szukać literatury przydatnej do opracowania różnych zagadnień • sporządzać opis bibliograficzny książki i artykułu, zapisów elektronicznych, bibliografię wybranego tematu • selekcjonować literaturę według wskazanych kryteriów (w zasobach bibliotecznych korzystać zarówno z tradycyjnego księgozbioru, jak i z zapisów multimedialnych i elektronicznych, w tym Internetu) 	<p>neutralne od emocjonalnego i wartościującego</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznać w czytanych tekstach oraz wypowiedziach mówionych stylizację (archaizację, dialektyzację, kolokwializację) • wskazać charakterystyczne cechy stylu danego tekstu • rozpoznać specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż), politycznych (przemówienie) i popularnonaukowych • rozpoznać wśród tekstów prasowych wiadomości i komentarz • wyjaśnić pojęcie frazeologizmu • wskazać typowe zjawiska we współczesnej polszczyźnie • korzystać z tekstów naukowych • wyjaśnić pojęcie znaku językowego 	<p>stylu danego tekstu, rozpoznać zastosowane w nim środki językowe</p> <ul style="list-style-type: none"> • postrzegać styl potoczny jako centrum systemu stylowego polszczyzny, od którego odróżniają się inne style: artystyczny, naukowy, urzędowy, publicystyczny • analizować teksty retoryczne pod kątem środków językowych służących perswazji • rozpoznać mechanizmy nowomowy charakterystyczne dla systemów totalitarnych • rozpoznać znaki tradycji w kulturze współczesnej • dostrzegać i nazwać zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi (homonimia, wieloznaczność, elipsy) • znać pochodzenie języka polskiego • korzystać ze słowników i leksykonów, w tym słowników etymologicznych i symboli 	<p>świata), komunikacyjną (tworzenie wypowiedzi i stosowanie języka w aktach komunikacji) oraz społeczną (jednoczenie grupy i budowanie tożsamości zbiorowej – regionalnej, środowiskowej narodowej)</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznać zastosowane w konkretnym stylu środki językowe i określić ich funkcje w tekście • rozpoznać w wypowiedzi ironię, objaśnić jej mechanizm i funkcję • rozpoznać przyczyny zakłóceń w akcie komunikacji • dostrzegać w czytanych utworach: parodię, parafrazę i trawestację, wskazywać ich wzorce tekstowe • analizować uwarunkowania wyboru tradycji • twórczo wykorzystywać wypowiedzi krytycznoliterackie i teoretycznoliterackie (np. recenzja, szkic, artykuł, esej) 	<p>samokształcenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać drogi zapożyczeń z różnych języków indoeuropejskich
---	---	---	--	---

2) wykazać się znajomością i rozumieniem tekstów kultury poznanych w szkole jak również w procesie samokształcenia oraz umiejętnością ich analizowania i interpretowania, a zwłaszcza:

dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
<ul style="list-style-type: none"> znać tytuły i autorów najważniejszych utworów klasyki polskiej i światowej wskazanych w spisie lektur opisać elementy świata przedstawionego streszczać główne wątki charakteryzować głównych bohaterów określać tematykę utworów odnajdywać główną ideę utworu odnaleźć w tekście wartości ogólnoludzkie rozpoznać i odróżniać sensy dosłowne od metaforycznych interpretować utwór w kontekście dla niego najważniejszym znać ramy czasowe epok wymienić prądy literackie i wyjaśnić ich nazwy wskazać nurty filozoficzne i ich 	<p><i>spełnia wymagania określone na ocenę dopuszczający, a ponadto:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> znać wyróżniki dzieła literackiego orientować się w twórczości pisarzy polskich i obcych wymienionych w podręcznikach lub innych źródłach wskazanych przez nauczyciela opowiadać fabułę utworów streszczać wątki oceniać bohaterów literackich według różnych kryteriów precyzować problematykę tekstów analizować i interpretować tekst oraz dokonać jego wartościowania wskazywać zastosowane w utworze środki wyrazu interpretować tekst w kontekście biograficznym, historycznym wskazać nawiązania do tradycji literackiej 	<p><i>spełnia wymagania określone na ocenę dostateczny, a ponadto:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> interpretować utwór w różnorodnych kontekstach, np. filozoficznym, historycznoliterackim, konwencji gatunku literackiego, prądu artystycznego dostrzegać przemiany konwencji i praktykę ich łączenia (synkretyzm konwencji i gatunków) odczytywać treści alegoryczne i symboliczne utworu wskazywać i określać funkcje środków artystycznego wyrazu (poznane wcześniej, a ponadto: oksymorony, synekdochy, hiperbole, elipsy, paralelizmy) analizować teksty dawne, dostrzegać różnice językowe (fonetyczne, leksykalne) wynikające ze zmian historycznych 	<p><i>spełnia wymagania określone na ocenę dobry, a ponadto:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> dokonać interpretacji porównawczej tekstów ujętych w programie nauczania z uwzględnieniem wielu kontekstów rozpoznaje aluzje literackie i symbole kulturowe oraz ich funkcję ideową i kompozycyjną rozpoznać i scharakteryzować styl utworu np. wiersza renesansowego, barokowego, klasycystycznego, romantycznego określić funkcje środków artystycznego wyrazu oraz inne wyznaczniki poetyki danego utworu (z zakresu podstaw wersyfikacji, kompozycji, genologii) wskazać związki między różnymi aspektami utworu (estetycznym, etycznym) 	<p><i>spełnia wymagania określone na ocenę bardzo dobry, a ponadto:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> samodzielnie wybrać metodologię badania dzieła i uzasadnić wybór interpretować utwór z uwzględnieniem wielu kontekstów poszerzonych na drodze samokształcenia określić relacje między treściami filozoficznymi i religijnymi dokonać przekładu intersemiotycznego wskazać uwarunkowania realizacji motywu (np. światopoglądowe, historyczne, biograficzne)

<p>przedstawicieli</p> <ul style="list-style-type: none"> • odnaleźć hasła i ideały epoki w tekstach literackich • scharakteryzować wzorce osobowe lub typowe cechy bohatera • wymienić gatunki typowe dla epoki • dostrzec charakterystyczne motywy i tematy (np. miłości, domu, rodziny, śmierci, wędrówki) 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać przykłady związków literatury z innymi sztukami • odnajdywać wartości ideowe, np. narodowe i uniwersalne • objaśnić tło epoki, wskazując najważniejsze wydarzenia • wyjaśnić podstawowe pojęcia związane ze światopoglądem epoki • charakteryzować właściwy epoce kanon piękna • scharakteryzować wizję świata i człowieka • wskazać i omówić wyróżniki prądów literackich i artystycznych • porównać utwory literackie o podobnych motywach • przedstawić ewolucję wybranych motywów, tematów, toposów na przestrzeni epok 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzegać w świecie konflikty wartości (np. równości i wolności, sprawiedliwości i miłości) oraz rozumieć źródła tych konfliktów • wskazać powiązania między lekturami programowymi • wskazać przykłady korespondencji sztuk • wymienić twórców realizujących dany gatunek literacki i ich osiągnięcia • dostrzec w tekście topos np. ogrodu, raju, arkadii 	<p>i poznawczym)</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać różne sposoby wyrażania wartościowań w tekstach • wskazać powiązania intertekstualne w zakresie tekstów literackich • wskazać w tekstach elementy metafizyczne i mistyczne • analizować funkcje toposu w tekstach z różnych epok • określić przemianę gatunku, analizując tematykę 	
---	---	--	---	--

3) tworzyć wypowiedzi ustne i pisemne w oparciu o wiedzę i umiejętności zdobyte w szkole jak również w procesie samokształcenia, a zwłaszcza:

dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
<ul style="list-style-type: none"> dostosować treść i formę komunikacji do odbiorcy tworzyć dłuższy tekst pisany (min. 250 słów) lub mówiony (np. rozprawka, esej, recenzja, referat, interpretacja utworu literackiego lub fragmentu) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji przygotować wypowiedź (wybierać układ kompozycyjny, analizować temat, sporządzać plan wypowiedzi, dobierać właściwe słownictwo) publicznie wygłaszać przez siebie wypowiedź (min. 15 – minutową) budować krótką wypowiedź na podany temat znać i stosować podstawowe 	<p><i>spełnia wymagania określone na ocenę dopuszczający, a ponadto:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> przygotować wypowiedź (wybierać formę gatunkową, kompozycyjną) dostrzegać etyczne aspekty komunikatu dostrzegać perswazyjność komunikatu redagować teksty pełniące różne funkcje komponować dłuższe, spójne wypowiedzi, nadawać tytuły i śródtytuły publicznie wygłaszać wypowiedź, dbając o dźwiękową wyrazistość przekazu (w tym także tempo mowy i donośność głosu) komponować wypowiedź pisemną i ustną w sposób podporządkowany wobec przyjętego kryterium stosować styl komunikatywny (z dopuszczalnymi schematami językowymi) 	<p><i>spełnia wymagania określone na ocenę dostateczny, a ponadto:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> redagować artykuł popularnonaukowy redagować interpretację, felieton, esej tworzyć samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawiać tezę lub hipotezę, dobierać argumenty, porządkować je, hierarchizować, dokonywać ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumowywać, dobierać przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadzać prawidłowe wnioski) komponować wypowiedź pisemną i ustną spójną wewnątrznie, z graficznie 	<p><i>spełnia wymagania określone na ocenę dobry, a ponadto:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> redagować interpretację porównawczą redagować wypowiedzi retoryczne, uwzględniając środki retoryczne stosować uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji; wystrzegać się nieuczciwych zabiegów erystycznych komponować wypowiedź pisemną i ustną w sposób podporządkowany zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, przejrzystą, logiczną, z pełną konsekwencją w układzie graficznym stosować styl wypowiedzi jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, z urozmaiconą leksyką stosować język 	<p><i>spełnia wymagania określone na ocenę bardzo dobry, a ponadto:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> tworzyć wypowiedzi ze świadomością ich funkcji sprawczej redagować wypowiedzi retoryczne, uwzględniając chwytły erystyczne stosować język w całej wypowiedzi komunikatywny, z poprawną, urozmaiconą składnią, poprawnym słownictwem, frazeologią i fleksją stosować bezbłędnie ortografię i interpunkcję oceniać własną kompetencję językową (poprawność gramatyczną i słownikową) oraz kompetencję komunikacyjną (stosowność i skuteczność wypowiedzenia się) podejmować próby

<p>elementy etykiety językowej</p> <ul style="list-style-type: none"> • komponować wypowiedź pisemną i ustną wskazującą na podjęcie próby porządkowania myśli • stosować język w wypowiedzi komunikatywny mimo licznych błędów składniowych, słownikowych, frazeologicznych i fleksyjnych • podejmować rozmowę na zadany temat 	<ul style="list-style-type: none"> • stosować język w wypowiedzi komunikatywny mimo błędów składniowych, słownikowych, frazeologicznych i fleksyjnych • stosować poprawnie ortografię (nieliczne błędy różnego stopnia), z interpunkcją niezakłócającą komunikacji • operować słownictwem z określonych kręgów tematycznych • podejmować własne próby pisarskie (np. opowiadanie, dziennik, pamiętnik) • znać środki słowotwórcze służące wyrażeniu nacechowania ujemnego lub dodatniego wyrazów • wykonywać różne działania na tekście cudzym (np. streszczać, parafrazować, sporządzać) • operować słownictwem z określonych kręgów tematycznych • brać udział w dyskusji 	<p>wyodrębnionymi głównymi częściami</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosować styl zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, wystarczającą leksyką • stosować język w wypowiedzi z poprawną fleksją, w większości poprawnym słownictwem, poprawną frazeologią i składnią • stosować poprawnie ortografię (nieliczne błędy II stopnia) z nielicznymi błędami interpunkcyjnymi • świadomie i celowo posługiwać się w różnych formach wypowiedzi synonimami, antonimami, frazeologizmami, wyrazami nacechowanymi uczuciowo • uczestniczyć w polemice • wziąć udział w negocjacjach, dostrzegać kontrowersje, wyrażać opinię i bronić jej 	<p>w wypowiedzi z poprawną składnią, frazeologią i fleksją, poprawnym słownictwem</p> <ul style="list-style-type: none"> • świadomie i celowo operować różnymi konstrukcjami składniowymi • stosować bezbłędnie ortografię z nielicznymi błędami interpunkcyjnymi • podejmować własne próby pisarskie (np. bajka, tekst poetycki) • prowadzić dyskusję, polemikę, negocjacje • przekonująco uzasadnić swoje stanowisko w rozmowie (rozumieć stanowisko nadawcy) 	<p>napisania scenariusza, parodii, pastiszu</p>
---	---	---	--	---

1. Zasady dotyczące oceniania reguluje Statut Szkoły. Ponadto wystawiane Uczniom oceny z języka polskiego powinny być wpisywane do specjalnych rubryk, tj.:

O – odpowiedź ustna
S – sprawdzian
K – kartkówka
W – wypracowanie
PT – praca z tekstem
OM – odpowiedź maturalna
P – prezentacja
ĆW - ćwiczenia

2. Nauczyciel ocenia sprawdziany i kartkówki Uczniów wg następującej skali, w zależności od stopnia spełnienia wymagań:

100% celujący
97 – 99% +bardzo dobry
87 – 96% bardzo dobry
84 – 86% +dobry
74 – 83% dobry
71 – 73% +dostateczny
60 – 70% dostateczny
57 – 59% +dopuszczający
46 – 56% dopuszczający
45% i poniżej niedostateczny

3. Nauczyciel ocenia formy pisemne i ustne przygotowujące Uczniów do egzaminu maturalnego ,tj. wypracowanie, pracę z tekstem, odpowiedź maturalną i prezentację, zgodnie z kryteriami maturalnymi zawartymi w obowiązującym informatorze maturalnym i wg następującej skali:

96 - 100% celujący
86 - 95% bardzo dobry
73 - 85% dobry
51 - 72% dostateczny
30 - 50% dopuszczający
29% i poniżej niedostateczny